



TÜRKİYE CUMHURİYETİ
TİCARET BAKANLIĞI

Ticaret Müşavirlerimizle
Elektronik Sohbet Programı
ENDONEZYA Ülke Sunumu

Cakarta Ticaret Müşavirliği

14 Mart 2024

Ticaret Başmüşaviri Erkan KİPER

Ticaret Müşaviri Burak AVCI

Sunum Planı

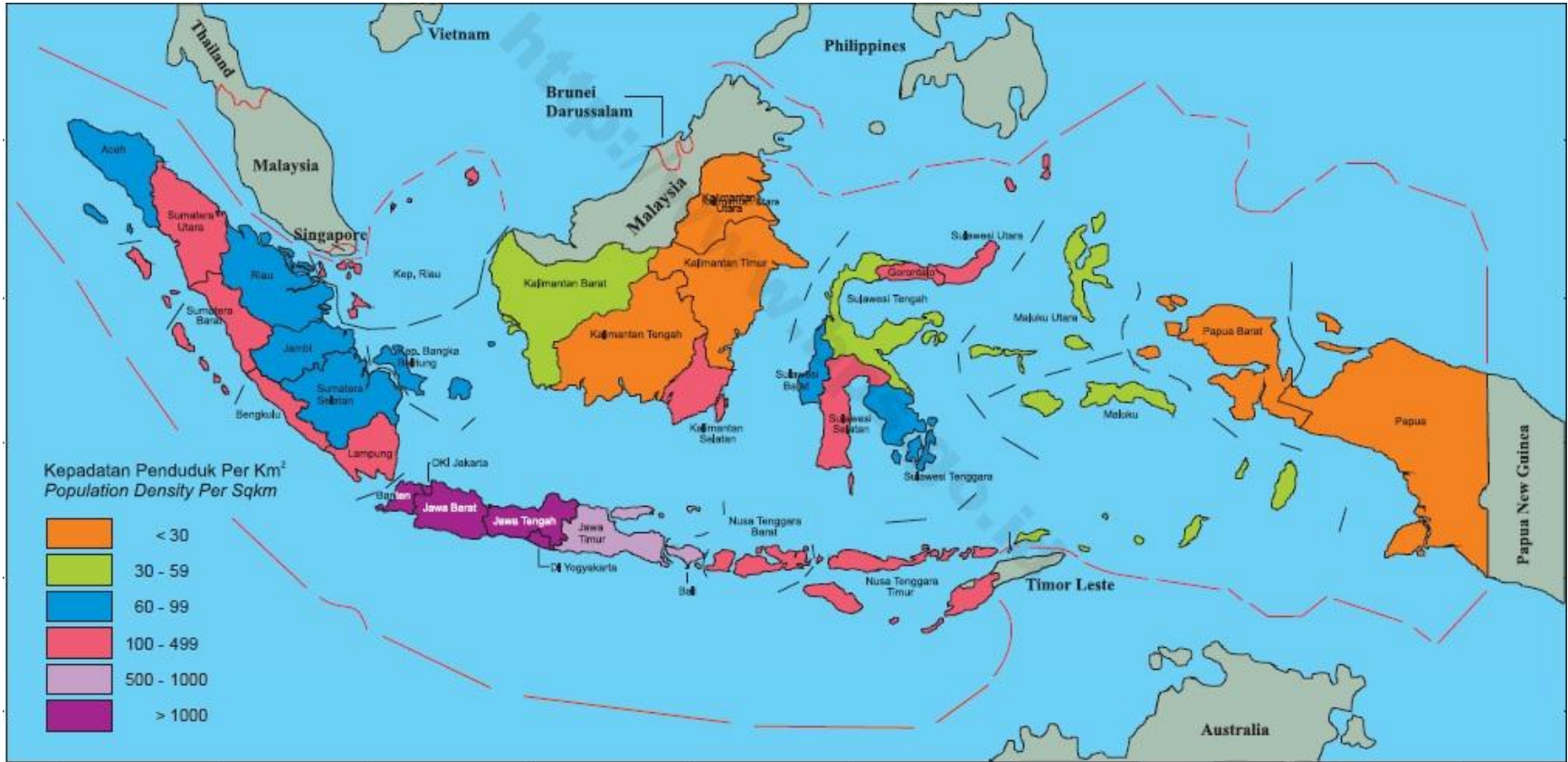


- Endonezya Hakkında Genel Bilgiler
- Endonezya Ekonomik Göstergeler
- Türkiye-Endonezya Dış Ticaret
- Endonezya Gıda ve İçecek Sektörü
- Faydalı Olabilecek Ticari Bilgiler
- Endonezya Pazarında Dikkat Edilecek Hususlar
- SWOT Analizi
- Faydalı Adresler





Endonezya Hakkında Genel Bilgiler



*17.508 Ada

*275 milyon Nüfus

*1.9 milyon km² Yüzölçümü

*Yönetim Biçimi: Cumhuriyet

*Dil: Bahasa Endonezya

*Türk Nüfus: Yaklaşık 450

* Müslüman %86,1, Protestan %5,7, Katolik %3, Hindu %1,8, diğer %3,4

Endonezya Hakkında Genel Bilgiler



Yeni Devlet Başkanı ve Başkan Yardımcısı



Prabowo Subianto



Gibran Rakabuming Raka

Endonezya Ekonomik Göstergeler



Genel Ekonomi:

*GSYİH

2020: 1.059 milyar Dolar

2021: 1.120 milyar Dolar

2022: 1.320 milyar Dolar

2023: 1.371 milyar Dolar

*GSYİH Büyüme

2020: - %2

2021: % 3,6

2022: % 5,3

2023: % 5,05

*Kişi Başına Düşen GSYİH

2020: 3912 Dolar

2021: 4349 Dolar

2022: 4783 Dolar

2023: 4919 Dolar

*Enflasyon

2020: %2

2021: %1,8

2022: %5,5

2023: % 2,6

*İş gücü

135 milyon

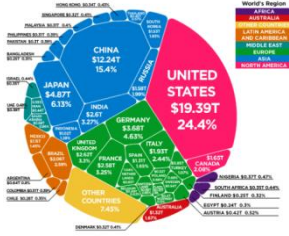
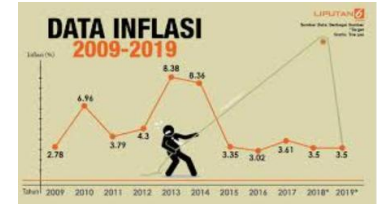
*İşsizlik

2020: %7,1

2021: %6,2

2022: %5,8

2023: %5,3



Endonezya Ekonomik Göstergeler

Doğal Kaynaklar:



*Petrol



*Doğalgaz (14. büyük kaynak)



*Kömür (5. büyük üretici)

*Kalay (2. büyük üretici)

*Nikel (4. büyük üretici)

*Boksit

*Altın ve Bakır



Tarım:

*Palm Yağı



*Doğal Kauçuk



*Kahve

*Kakao

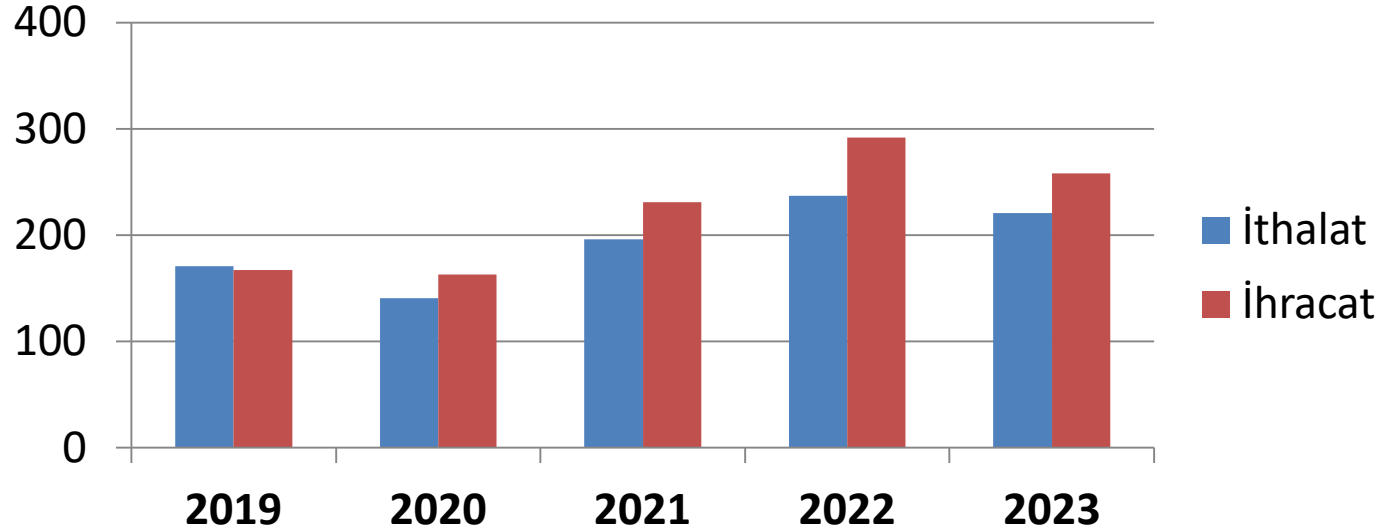
*Kokonat



Endonezya Ekonomik Göstergeler



Endonezya Dış Ticaret Verileri (Milyar Dolar)



İhracat

2019:167,6
2020:163,3
2021: 231,5
2022: 291,9
2023: 258,7



İthalat

2019:171,2
2020:141,5
2021: 196,1
2022: 237,4
2023: 221,8



Endonezya Ekonomik Göstergeler



Endonezya Dış Ticaretinde Önemli Ürünler 2022 İhracat İlk 10 Ürün

Sıra	GTİP	Eşya	ABD Doları	Miktar (KG)
1	2701.19	Kömür (Antrasit ve Bitümlü Hariç)	35.074.403.751	305.760.201.716
2	1511.90	Palm yağı ve fraksiyonları (Ham Yağ hariç)	24.355.703.159	21.546.107.969
3	7202.60	Ferro alaşımlar; Ferro- nikel	13.621.270.768	5.779.785.224
4	2701.12	Kömür; Bitümlü, Tozlanmış Olsun veya Olmasın	11.250.640.330	52.989.704.692
5	2603.00	Bakır Cevherleri ve Konsantreleri	9.243.990.507	3.133.925.705
6	2702.10	Linyit (ağlomere edilmemiş)	7.835.790.647	106.148.618.939
7	2711.11	Petrol Gazları ve Diğer Gaz Hidrokarbonlar; Sıvılaştırılmış doğal gaz	6.665.740.283	10.874.858.757
8	3823.19	Endüstriyel Monokarboksilik Yağ Asitleri ; Rafine Edilen Asit Yağları; (Stearik Asit, Oleik Asit veya Uzun Yağlı Yağ Asitleri dışında)	3.845.806.630	3.352.949.548
9	7501.10	Nikel	3.820.567.134	257.553.267
10	7113.19	Mücevher ; Kıymetli Metallerden (Gümüş Hariç)	3.699.061.307	80.311
İlk 10 Ürün Toplamı			119.412.974.516	509.843.786.129
2022 Toplam İhracat			291.978.956.991	647.327.435.371

Endonezya Ekonomik Göstergeler



Endonezya Dış Ticaretinde Önemli Ürünler 2022 İthalat İlk 10 Ürün

Sıra	GTİP	Eşya	ABD Doları	Miktar (KG)
1	2710.12	Petrol ve bitümenli yağlardan elde edilen hafif yağlar ve müstahzarları	17.050.775.286	17.905.550.745
2	2709.00	Ham petrol	11.455.427.096	15.263.382.542
3	2710.19	Bitümlü Minerallerden Elde Edilen Petrol ve Yağları ;	6.347.809.100	6.698.459.197
4	1001.99	Buğday (makarnalık durum buğdayı hariç)	3.810.393.482	9.459.250.333
5	7108.12	Metaller; Altın, Parasal Olmayan, İşlenmemiş (ancak Toz olmayan)	3.517.376.255	61.760
6	8517.70	Telefon Setleri ve Diğer Cihazlar; Parçalar	3.486.020.215	30.916.078
7	2304.00	Küspe ve Diğer Katı Kalıntılar; Soya Yağından	3.193.789.081	5.605.127.163
8	1701.14	Katı Haldeki Kamış Şeker	2.825.118.465	5.713.993.524
9	2701.12	Kömür; Bitümlü, Toz haline getirilmiş olsun veya olmasın, ama aglomere edilmemiş	2.776.944.217	8.290.843.627
10	3104.20	Gübreler , Mineral veya Kimyasal; Potasik, Potasyum Klorür	2.437.839.551	3.216.391.355
İlk 10 Ürün Toplamı			56.901.492.748	72.183.976.324
2022 Toplam İthalat			237.447.055.486	183.235.496.433

Endonezya Ekonomik Göstergeler



Endonezya Dış Ticaretinde Önemli Ürünler 2023 İhracat İlk 10 Ürün

Sıra	GTİP	Eşya	ABD Doları	Miktar (KG)
1	2701.19	Kömür (Antrasit ve Bitümlü Hariç)	24.695.201.825	308.157.419.069
2	1511.90	Palm yağı ve fraksiyonları (Ham Yağ hariç)	19.630.279.305	22.533.996.754
3	7202.60	Ferro alaşımlar; Ferro-nikel	15.290.338.696	8.532.587.132
4	2701.12	Kömür ; Bitümlü, Tozlanmış Olsun veya Olmasın	9.687.353.556	69.676.141.168
5	2603.00	Bakır Cevherleri ve Konsantreleri	8.326.476.670	2.987.611.236
6	2702.10	Linyit (ağlomere edilmemiş)	8.102.390.857	139.033.391.013
7	2711.11	Petrol Gazları ve Diğer Gaz Hidrokarbonlar; Sıvılaştırılmış doğal gaz	6.605.445.374	11.613.286.453
8	7113.19	Mücevher ; Kıymetli Metallerden ve Bunların Parçaları	5.424.029.583	110.458
9	7501.10	Nikel Matlar	4.095.485.747	329.674.895
10	2710.19	Petrol Yağları ve Bitümlü Minerallerden Elde Edilen Yağlar, (Biyodizel İçermeyen)	4.059.147.542	6.524.281.885
İlk 10 Ürün Toplamı			105.916.149.154	569.388.500.064
2023 Toplam İhracat			258.724.646.468	701.101.449.473

Endonezya Ekonomik Göstergeler



Endonezya Dış Ticaretinde Önemli Ürünler 2023 İthalat İlk 10 Ürün

Sıra	GTİP	Eşya	ABD Doları	Miktar (KG)
1	2710.12	Petrol ve bitümenli yağlardan elde edilen hafif yağlar ve müstahzarları	14.232.479.781	18.036.377.189
2	2709.00	Ham petrol	11.142.160.442	17.835.476.580
3	2710.19	Bitümlü minerallerden elde edilen Petrol ve Yağları ;	6.046.866.522	7.962.652.236
4	1001.99	Buğday (makarnalık durum buğdayı hariç)	3.758.398.670	10.869.905.159
5	2304.00	Küspe ve Diğer Katı Kalıntılar ; Soya Yağı Ekstraksiyonundan Kaynaklanan	3.018.466.760	5.335.740.564
6	1701.14	Katı Haldeki Kamış Şeker	2.700.730.143	4.800.655.716
7	8517.70	Telefon Setleri ve Diğer Cihazlar	2.624.988.072	23.732.546
8	7108.12	Metaller; Altın, Parasal Olmayan , İşlenmemiş	2.595.117.159	41.799
9	2701.12	Kömür ; Bitümlü, Toz haline getirilmiş olsun veya olmasın, ama aglomere edilmemiş	2.504.265.545	10.327.554.855
10	8542.90	Elektronik Entegre Devrelerin Parçaları	2.325.288.670	3.482.266
İlk 10 Ürün Toplamı			50.948.761.764	75.195.618.910
2023Toplam İthalat			221.886.223.138	197.972.281.172

Endonezya Ekonomik Göstergeler



Endonezya'nın İthalat Partnerleri

- ✓ Çin
- ✓ Singapur
- ✓ Japonya
- ✓ Tayland
- ✓ ABD
- ✓ Güney Kore
- ✓ Malezya



Endonezya'nın İhracat Partnerleri

- ✓ Çin
- ✓ ABD
- ✓ Japonya
- ✓ Singapur
- ✓ Hindistan
- ✓ Malezya

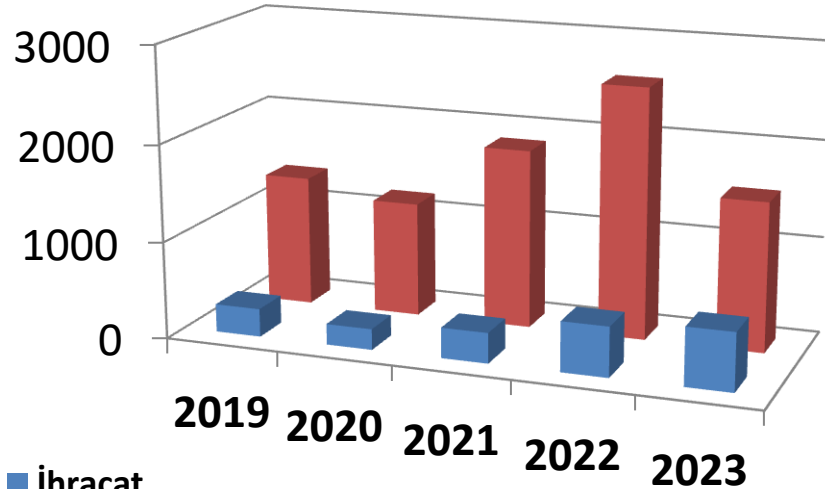
Türkiye-Endonezya Dış Ticaret



Türkiye – Endonezya Dış Ticaret Hacmi

Değer (\$)	2019	2020	2021	2022	2023
İhracat	289.372.281	213.798.794	313.035.092	515.183.469	598.244.551
İthalat	1.352.296.393	1.184.812.629	1.847.385.774	2.069.416.317	1.538.335.137
Hacim	1.641.668.674	1.398.611.423	2.160.420.866	2.584.599.786	2.136.579.688

*Kaynak: Endonezya Ticaret Bakanlığı



Türkiye-Endonezya Dış Ticaret



Türkiye'nin Endonezya'dan İthalatı 2023 Yılında İlk 10 Ürün

Sıra	GTİP	Eşya	ABD doları	Miktar (KG)
1	1511.90	Palm yağı ve fraksiyonları (Ham Yağ hariç)	191.506.205	215.304.248
2	7207.12	Demir veya Alaşımsız Çelik; Demir Veya Alaşımsız Çelikten Yarı Mamuller	149.892.141	281.070.620
3	7219.13	Paslanmaz çelik; Yassı haddelenmiş	119.614.812	52.608.920
4	4001.22	Tabii kauçuk	90.051.968	64.661.800
5	5504.10	Suni devamsız lifler (Viskoz ipeğinden olanlar)	81.507.240	54.083.945
6	7601.10	Alüminyum; İşlenmemiş (Alaşımsız)	56.521.206	25.388.770
7	7219.12	Paslanmaz çelik; Düz haddelenmiş	42.902.671	17.437.870
8	7219.33	Paslanmaz çelik; Yassı haddelenmiş	42.189.449	17.855.547
9	1517.90	Hayvansal veya bitkisel katı veya sıvı yağların veya farklı katı veya sıvı yağların fraksiyonlarının yenilebilir karışımları veya müstahzarları	42.089.749	44.153.230
10	8517.70	Kablolu veya Kablosuz Ağ Üzerinden Ses, Görüntü veya Diğer Verilerin İletilmesi veya Alınmasına Yönelik Telefon Setleri ve Diğer Cihazlar; Parçalar	33.165.489	1.861.987
Toplam İlk 10 Ürün			849.440.929	774.426.937
Toplam 12 Ay			1.538.335.137	1.383.030.842

Türkiye-Endonezya Dış Ticaret



Türkiye'nin Endonezya'ya İhracatı 2023 Yılında İlk 10 Ürün

Sıra	GTİP	Eşya	US Dollar	KG (Amount)
1	2709.00	Yağlar; Petrol Yağları ve Bitümlü Minerallerden Elde Edilen Yağlar, Ham	80.371.676	128.188.466
2	8411.99	Türbinler; Gaz Türbinlerinin Parçaları (Turbo jetler ve Turbo pervaneler hariç)	77.841.064	9.574.746
3	2836.20	Karbonatlar; Disodyum Karbonat	28.155.557	89.663.235
4	2401.10	Tütün; Kısmen veya Tamamen Kaynaklanmış veya Soyulmuş	22.724.819	3.129.303
5	2610.00	Krom Cevherleri ve Konsantreleri	22.199.420	53.720.426
6	2840.19	Boratlar; Disodyum Tetraborat (rafine Boraks)	20.779.594	28.357.500
7	1101.00	Buğday unu	20.707.016	51.621.186
8	5201.00	Pamuk	19.766.408	10.646.737
9	8421.21	Suyu Filtrelemek veya Arıtmak için Makineler	17.262.335	454.175
10	9023.00	Gösteri Amaçlı (Eğitim veya Sergilerde) Aletler, Aparatlar ve Modeller	15.688.749	142.860
Toplam İlk 10 Ürün			325.496.638	375.498.634
Toplam 12 Ay			598.244.551	482.278.125

-
- A still life composition of various fresh ingredients arranged on a wooden surface. The items include a red bell pepper, a green bell pepper, a cucumber, a slice of ham, a loaf of bread, a hard-boiled egg in a white cup, a wedge of cheese, a bunch of basil, cherry tomatoes, a kiwi, a bunch of grapes, a jar of orange juice, a jar of jam, a jar of pickles, a bottle of olive oil, a bottle of red wine, and a bottle of vinegar. The ingredients are arranged in a cluster, with some on a wooden cutting board and others on the wooden surface.

Endonezya Gıda ve İçecek Sektörü



➤ Hızlı Tüketim Ürünlerinin (FMCG) pazar oranları;

- Geleneksel ticaret %83
- Küçük marketler %7
- Özel marketler %5
- Süpermarketler %2
- Diğer %4



➤ Dağıtım Kanalları:

- * Fiziksel dağıtım: %97,6
- * Online: % 2,4

➤ Online gıda teslimatının pazar büyüklüğü 2023 yılında yaklaşık 16 milyar Dolar olup, 2025 yılında 25 milyar Dolar olacağı öngörülmektedir.

Endonezya Gıda ve İçecek Sektörü



➤ Endonezya'da önde gelen gıda perakendecileri/marketler;

- ✓ Alfamart
- ✓ Indomaret
- ✓ Alfa mini
- ✓ Hypermarket
- ✓ Super Indo
- ✓ Transmart
- ✓ Lotte Mart
- ✓ Circle K
- ✓ Farmer's Market



Endonezya Gıda ve İçecek Sektörü



➤ Endonezya'da önde gelen premium süpermarketler;

- ✓ Kem Chicks
- ✓ Farmers Market
- ✓ Papaya Fresh
- ✓ Grand Lucky
- ✓ The Food Hall
- ✓ Ranch Market
- ✓ The Gourmet
- ✓ AEON Store JGC



Faydalı Olabilecek Ticari Bilgiler



2022 Yılı Dış Ticaret I

Fasıl	Endonezya 2022 İth (\$)	Türkiye 2022 İhracat (\$)	Yüzde	Sektörler
01	512.305.296	0	0,00%	Canlı Hayvan Ürünleri
02	1.072.638.088	0	0,00%	
03	535.652.430	1.140.686	0,21%	
04	1.989.219.851	0	0,00%	
05	118.969.048	0	0,00%	
06	11.869.667	0	0,00%	Bitkisel Ürünler
07	952.323.530	13.397	0,00%	
08	1.500.582.159	1.472.435	0,10%	
09	502.077.351	376.263	0,07%	
10	4.455.280.130	0	0,00%	
11	383.552.966	3.046.797	0,79%	
12	2.180.990.666	127.612	0,01%	
13	101.312.438	3.316	0,00%	
14	2.951.626	0	0,00%	
15	370.996.317	2.438.199	0,66%	Yağlar

Faydalı Olabilecek Ticari Bilgiler



2022 Yılı Dış Ticaret II

Fasıl	Endonezya 2022 İth (\$)	Türkiye 2022 İhracat (\$)	Yüzde	Sektörler
16	72.610.075	0	0,00%	Gıda Sanayi Ürünleri
17	3.446.982.863	7.531.398	0,22%	
18	822.900.175	3.319.045	0,40%	
19	568.152.899	1.016.255	0,18%	
20	290.512.623	2.131.360	0,73%	
21	1.207.169.354	5.222.995	0,43%	
22	198.889.893	99.706	0,05%	
23	4.581.861.911	61.749	0,00%	
24	813.490.293	30.489.670	3,75%	
Toplam	26.693.291.649	58.490.883	0,22%	Toplam

Faydalı Olabilecek Ticari Bilgiler



2023 Yılı Dış Ticaret I

Fasıl	Endonezya 2023 İth (\$)	Türkiye 2023 İhracat (\$)	Yüzde	Sektörler
01	401.434.134	0	0,00%	Canlı Hayvan Ürünleri
02	1.016.798.492	0	0,00%	
03	479.567.997	681.373	0,14%	
04	1.474.328.022	0	0,00%	
05	106.162.318	0	0,00%	
06	11.717.427	0	0,00%	Bitkisel Ürünler
07	1.013.896.622	28.425	0,00%	
08	1.445.543.509	2.333.074	0,16%	
09	537.668.918	519.896	0,10%	
10	5.952.631.985	3.515	0,00%	
11	188.703.692	20.977.059	11,12%	
12	1.950.389.545	54.896	0,00%	
13	87.023.213	5.321	0,01%	
14	3.918.729	0	0,00%	
15	282.181.770	2.598.480	0,92%	Yağlar

Faydalı Olabilecek Ticari Bilgiler



2023 Yılı Dış Ticaret II

Fasıl	Endonezya 2023 İth (\$)	Türkiye 2023 İhracat (\$)	Yüzde	Sektörler
16	64.942.049	0	0,00%	Gıda Sanayi Ürünleri
17	3.361.320.095	6.045.182	0,18%	
18	979.638.069	3.750.984	0,38%	
19	537.210.036	960.582	0,18%	
20	350.411.922	1.515.173	0,43%	
21	1.053.373.933	2.931.471	0,28%	
22	167.531.401	24.965	0,01%	
23	4.312.214.964	115.152	0,00%	
24	885.964.743	37.887.578	4,28%	
Toplam	26.664.573.585	80.433.126	0,30%	Toplam

Faydalı Olabilecek Ticari Bilgiler



Hali Hazırda Karşılaşılan Teknik Engeller

- ✓ **Tarım Ürünleri:** Kontrole tabi ürünler listesi mevcut olup (100 ürün) 20 adet ürün için Endonezya Tarım Bakanlığından uygunluk alınmıştır. Anılan Bakanlıktan onaylı laboratuvarlarımızdan analiz ile ihracat mümkündür.
- ✓ **Hayvansal Ürünler ve Türevleri:** söz konusu ürünler için Endonezya Tarım Bakanlığından ülke ve firma bazında onay alınması gerekmektedir (*Et ve et ürünleri, süt ve süt ürünleri, yumurta, bal, petfood*).
Başvuru- Ön inceleme- Yerinde İnceleme- Karar
- ✓ **SNI** sertifikası talep edilmesi.
- ✓ Türkiye'den yükleme yapılmadan denetim firması tarafından kontrol edilmesinin talep edilmesi. (Uygunluk Denetimi)
- ✓ **Helal Sertifikası:** Helal olduğu belirtilen ürünler için zorunludur. Bir planlanma çerçevesinde tüm ürünler için zorunlu hale getirilmesi planlanmaktadır. (gıda ve içecek, medikal, ilaç ve tıbbi cihaz)
- ✓ **BPOM:** Gıda, ilaç ve kozmetik ürünleri Endonezya Gıda ve İlaç Kontrol Ajansı (BPOM) tarafından analizleri yapılmakta ve uygunluğu belgelendirilmektedir.



Faydalı Olabilecek Ticari Bilgiler



Tarım Ürünleri:

- ✓ Üzüm
- ✓ Kurum Üzüm
- ✓ Elma
- ✓ Kayısı
- ✓ Avakado
- ✓ İncir
- ✓ Kiraz
- ✓ Turunçgil
- ✓ Buğday
- ✓ Greyfurt
- ✓ Mısır
- ✓ Portakal
- ✓ Lime Limon
- ✓ Fındık
- ✓ Armut
- ✓ Erik
- ✓ Limon
- ✓ Çay
- ✓ Mandalina
- ✓ Domates

Laboratuvar Listesi

- Adana
- Ankara
- Antalya
- Bursa
- Çanakkale
- Denizli
- Gaziantep
- Hatay
- Isparta
- İstanbul
- İzmir
- Kocaeli
- Konya
- Mersin
- Tekirdağ

Faydalı Olabilecek Ticari Bilgiler



Endonezya Tarım Bakanlığı İzinleri

- Endonezya'ya et ve süt ürünleri (*jelatin, et, süt ürünleri, bal, yumurta ve evcil hayvan yemi*) ithalatı yapabilmesi için yurtdışı üretici firmaların denetlenmesi ve sertifikalandırılması gerekmektedir.
- Söz konusu değerlendirme; ön inceleme, yerinde inceleme ve nihai değerlendirme olmak üzere 3 aşamalıdır.

❖ **Birinci Aşama:** Endonezya Tarım Bakanlığı değerlendirmesi için, anılan Bakanlığın "Firma Formu"nun tamamlanarak iletilmesi ve belge incelemesi (*Form için İl Tarım Müdürlüğünden mühür ve onay gerekmekte olup, Endonezya Tarım Bakanlığına diplomatik kanalla iletilmektedir.*)

❖ **İkinci Aşama:** Yerinde (Tesis) İnceleme

❖ **Üçüncü Aşama:** Nihai inceleme ve karar

! Üç aşama için de ayrıca ödenmesi gereken harçlar bulunmaktadır.

! Endonezya'daki ithalatçı ile işbirliği = Ödemeler yerel para birimi ve başvuru takibi

Faydalı Olabilecek Ticari Bilgiler



MINISTRY OF AGRICULTURE
DIRECTORATE GENERAL OF LIVESTOCK AND ANIMAL HEALTH SERVICES
DIRECTORATE VETERINARY PUBLIC HEALTH
Harsono RM Street No.3, C Building, 6th Floor, Room 609, Pasar Minggu – Jakarta 12550
Phone: 6221-7815780-83, Fax: 6221-7815580-83, Email: ditjennak@pertanian.go.id

APPLICATION FORMS FOR DAIRY ESTABLISHMENT APPROVAL IN COUNTRY WISHING TO EXPORT MILK PRODUCTS TO INDONESIA

Note :

This guideline sets out the information on dairy establishment required by Directorate Veterinary Public Health, Directorate General of Livestock and Animal Health Services (DGLAHS), Ministry of Agriculture of Republic of Indonesia for evaluation to export milk products to Indonesia. Please include any additional information and photographs to support your application. Inadequate/incomplete submissions may result in delay in processing. All information submitted must be in English and in hard copy and soft copy.

Exporting Country: _____

A. GENERAL INFORMATION

1. Name of establishment : _____
2. Establishment No. : _____
3. Address : City/Village: _____
District : _____
Province/State/Prefecture: _____
GPS coordinate: _____
Phone : _____
Facsimile : _____
E-mail : _____

✓ 10 Sayfalık PDF
Form

✓ Elektronik şekilde
doldurulmalı

✓ Tarım İl
Müdürlüğünden
onaylatılmalı

✓ İstenilen ekler ayrı
ayrı yapılmalı

✓ Posta yoluyla
Müşavirliğimize
iletmeli ve elektronik
kopyası da
gönderilmeli

Faydalı Olabilecek Ticari Bilgiler



Endonezya'da Helal Belgesi Kaydı

➤ Endonezya iç mevzuatı kapsamında halihazırda Helal Sertifikası alınması hayvansal tüm ürünlerin ithalinde zorunlu olup; **gıda ve içecek ürünlerinde “Helal Sertifikası” alınması zorunluluğu ise 2024 (Ekim) yılında başlayacak** olup; ilaç, medikal, biyolojik ürünler ile ev içinde kullanılan sağlık ekipmanları sektörleri için zorunlu “Helal Sertifika” uygulaması 2026 ve 2029 yıllarında zorunlu hale gelecektir.

➤ Bu çerçevede, 2021 yılı ikinci yarısı itibariyle Endonezya Helal Ürünler Garanti Ajansı (*Badan Penyelenggara Jaminan Produk Halal – BPJPH*) getirilen yeni düzenlemeler kapsamında tek yetkili otorite olarak belirlenmiş olup, düzenleyici ve denetleyici kuruluş olarak faaliyet göstermektedir.

➤ T.C. Helal Akreditasyon Kurumu (*HAK*) ile BPJPH arasında nihai görüşmeler neticesinde 18 Kasım 2022 tarihinde Mutabakat Zaptı (MOU) imzalanmıştır. Bu yolla, ülkemiz kurum/kuruluşların BPJPH'ya başvurma yolu açılmış olup, BPJPH tarafından talep edilen hususların başvuru sahipleri tarafından sağlanarak mezkûr kurumca kabul edilmeleri halinde düzenleyecekleri helal belgelerinin Endonezya nezdinde tanınması mümkün olmuştur.

➤ Türkiye'de henüz helal sertifika verebilecek bir kurum veya firma onay almamıştır. Bu çerçevede, helal belge temini sadece Endonezyalı ithalatçının BPJPH'a başvurusu üzerine işleme alınabilmektedir.



Faydalı Olabilecek Ticari Bilgiler



Gıda Ürünleri için BPOM Kaydı

- ✓ BPOM kaydı Endonezyalı ithalatçı tarafından yapılmaktadır.
- ✓ Kayıt sürecinde gerekli evraklar: Firma yetki mektubu, analiz raporu, ambalaj özellikleri ve etiket tasarımı, hammadde özelliklerini ihtiva eden belge, serbest satış sertifikası ve sağlık sertifikası (CFS), üretim prosedürleri tablosu, ürün dayanıklılığı testi sonuçları, gıda katkı maddelerine ilişkin bildirim, ürün resimleri, bitmiş ürünün özelliklerini gösteren belge, HACCP Sertifikası / ISO 2200, sıra numaralı kod sistemi (Batch Code), ürün numunesi vb. ek dokümanlar talep edilmektedir.
- ✓ BPOM kaydı 3-6 ay sürebilmektedir.
- ✓ Etikette yerel dil zorunluluğu bulunmaktadır.



Faydalı Olabilecek Ticari Bilgiler



Pazara Giriş

- ✓ **Hedef Bölge:** Java, Cakarta giriş noktası
- ✓ **Dağıtım Kanalları:** Yerel İşbirliği
- ✓ Fuarlara Katılım ve Tanıtım, B2B Görüşmeler
- ✓ Uzun Görüşmeler, Endonezya'ya ziyaretler
- ✓ **Rakip Ülkeler:** Asya-Pasifik
- ✓ **Vergiler:** Gümrük vergisi (ortalama) %5-15 / KDV %11 / Gelir vergisi %7,5-10



Faydalı Olabilecek Ticari Bilgiler



Cakarta'daki Önemli Sektör Fuarları

- ✓ **FOOD + BEVERAGE Indonesia: 8-11 Mayıs 2024**
- ✓ **INTERNATIONAL INDONESIA SEAFOOD & MEAT EXPO: 8-11 Mayıs 2024**
- ✓ **FOOD & HOTEL Indonesia: 23-26 Temmuz 2024**
- ✓ **FOOD INGREDIENTS ASIA: 4-6 Eylül 2024**
- ✓ **SIAL InterFOOD: 13-16 Kasım 2024**



Faydalı Olabilecek Ticari Bilgiler



Endonezya'da Ticari Faaliyet ve Yabancı Yatırım

- ✓ **Şirket Kurulumu** (PT, CV, PT Tbk)
PT PMA – 10 Milyar Rupiah (yaklaşık 700 bin ABD Doları)
%25 'nin yatırılması gereklidir.
- ✓ **Temsilcilik Açılması**
(Genel Ticaret, Dış Ticaret, Müteahhitlik, Doğal gaz, Elektrik) Gelir getirici faaliyette bulunulamamaktadır.
BUJKA: Müteahhitlik ve Danışmalık faaliyeti. Büyük projelerde yerel firmalarla iş yapılarak iş yapılabilir.
- ✓ 2020 yılında yatırım alanı genişletilmiştir. «**Negatif liste**»den «**Pozitif Liste**»ye geçiş olmuştur. 245 iş alanında yabancılar için yatırım ve şirket kurulumu hakkı tanınmıştır. Telekomünikasyon, ulaşım, enerji, dağıtım ve inşaat hizmetleri sektörlerindeki yabancı yatırımlara uygulanan ciddi yasak ve engellemeler yeni düzenlemeler ile gevşetilmiştir.





Endonezya Pazarında Dikkat Edilecek Hususlar

- ✓ **Görüşülen Firma gerçek mi ? Kayıtlı mı? Lisansları mevcut mu?**
- Firmalar **PT (Limited) veya CV (Adi)** olarak ikiye ayrılmaktadır.
- Endonezya'da kurulan firmalar (2019 yılından sonra) **Hukuk ve İnsan Hakları Bakanlığına tescil** ettirilmek durumundadırlar.
- **İthalat-ihracat** işlemi yapabilmek için de Ticaret Bakanlığından **lisans** almaları gerekmektedir.
- **NIB (İşletme Kimlik Numarası):** Endonezya'da şirketlere lisans verme ve yasal olarak ticari faaliyetler yürütme amacıyla verilen bir sertifika numarasıdır.
- **Vergi numarası** zorunluluğu



Endonezya Pazarında Dikkat Edilecek Hususlar

✓ Görüşülen firma temsilcisi gerçek mi ? İletişim kanalı güvenli mi?

➤ Kontak kişinin o firmada **çalışıp çalışmadığı** hususunda dikkatli olunmalıdır.

➤ E-posta iletişimde dikkatli olunmalıdır. **Yanıltıcı e-posta adreslerine** dikkat!

✓ **Serbest Ticaret Anlaşması Müzakereleri (4 Tur Tamamlandı)**

✓ **Çifte Vergilendirmeyi Önleme Anlaşması**



✓ Ticari uyuşmazlıklar kapsamında taraflar arasında yapılan MoU/Partnership/İyi Niyet vb. sözleşmeler önem arz etmektedir. Endonezya'da hukuki belge statüsündedir.

ÖZETLE ENDONEZYA



GÜÇLÜ YÖNLER



- Dinamik İç Pazar Büyüklüğü
- Kültürel Tanınırlık ve Yakın İlişki
- Ürün Çeşitliliği Sunabilme

ZAYIF YÖNLER



- İş Yapma Kültürünün Pratik Olmaması
- Hükümetin Korumacı Ekonomi Politikası
- Türk Ürünlerinin Bilinirliğinin Düşük Olması

FIRSATLAR



- Dünyanın En Büyük Müslüman Ülkesi
- Tüketim Toplumu
- Planlanan Altyapı Projeleri ve Yeni Başkent İnşası

TEHDİTLER



- Asya-Pasifik Ülkelerinin İç Pazar Hakimiyeti
- Tarife Dışı Engeller – Korumacı Politikalar
- Coğrafi Uzaklık



Yararlı Adresler



- **Yurt Dışı Teşkilatı** (<https://ticaret.gov.tr/yurtdisi-teskilati>)
- (https://ticaret.gov.tr/data/6412c89b13b87628d4049302/Ticaret_Musavirliklerimiz_ve_Ataseliklerimiz.pdf)
- **Müşavire Danışın** (<https://musaviredanisin.ticaret.gov.tr/>)
- **Dış Talepler Bülteni** (<https://distalep.ticaret.gov.tr>)
- **Kolay Destek – İhracat Destekleri** (<https://kolaydestek.gov.tr/>)
- **Kolay İhracat Platformu** (<https://www.kolayihracat.gov.tr/>)
- **Endonezya Gümrük Vergileri** (<https://www.insw.go.id/intr>)
- **SNI zorunlu ürünler listesi** [https://bsn.go.id/uploads/download/7.sni_wajib\(share\)_juli_2022_merged.pdf](https://bsn.go.id/uploads/download/7.sni_wajib(share)_juli_2022_merged.pdf)
- **Endonezya Yatırım Rehberi** <https://www.bkpm.go.id/storage/file/pdf/1680508721.pdf>
- **Endonezya Teşvikler** <https://regionalinvestment.bkpm.go.id/pir/insentif/>
- **Çifte Vergilendirmenin Önlenmesi** (<https://www.gib.gov.tr/cifte-vergilendirmeyi-onleme-anlasmalari>)
- **Bakanlar ve Bakanlıklar** <https://setkab.go.id/en/cabinet-profile/>
- **Ulusal Standardizasyon Ajansı** <https://www.bsn.go.id/>
- **Ulusal Kamu Alımları Ajansı (LKPP)** <http://www.lkpp.go.id/>
- **Altyapı Yatırımları Projeleri** <https://kppip.go.id/>
- **Endonezya Yatırım Koordinasyon Kurulu– BKPM, Firma Kurulum/Lisans** <https://oss.go.id/>
- **Endonezya E-Vize Başvurusu:** <https://evisa.imigrasi.go.id>



**TÜRKİYE CUMHURİYETİ
TİCARET BAKANLIĞI**

TEŞEKKÜRLER

İletişim :

T.C. Cakarta Büyükelçiliği, Ticaret Müşavirliği

- **Adress: Jl.H.R. Said Kav. 1, Kuningan, Jakarta 12950, INDONESIA**
- **Tel : + 62 21 522 9515 IP Telefon hattı: 0 312 204 80 24 / 82 22**
- **Faks: +62 21 522 9513**
- **E-posta: cakarta@ticaret.gov.tr**